

Interna financijska revizija

Boris Tušek

Ekonomski fakultet Zagreb

Vrste interne revizije

- **Financijska revizija** (eng. *financial audit*)
- Revizija poslovanja (eng. *operational audit*)
- Revizija usklađenosti (eng. *compliance audit*)
- Upravljačka revizija (eng. *management audit*)

Tradicionalna ili klasična vs. Suvremena ili moderna interna revizija

- **Tradicionalna interna revizija** → usmjerena na formalno i sadržajno ispitivanje ispravnosti i pouzdanosti računovodstvenih i financijskih podataka i informacija te postojanja i funkcioniranja računovodstvenih i financijskih kontrola
- **Suvremena interna revizija** proširuje djelokrug na upravljanje rizicima, korporativno upravljanje i doprinosi stvaranju dodane vrijednosti

Revizija poslovanja

- Revizija poslovanja , operativna revizija (eng. *operational audit*), revizija izvedbe (eng. *performance audit*)
- Sveobuhvatna procjenu različitih organizacijskih aktivnosti s ciljem procjenjivanja djelotvornosti i ekonomičnosti procesa te učinkovitosti ostvarenja ciljeva tih aktivnosti
- Revizija sustava internih kontrola poduzeća sa svrhom pružanja dodatnog uvjerenja o mogućnosti ostvarenja ciljeva poduzeća te pružanje preporuka za poboljšanje.
- Primarni cilj revizije poslovanja je procjena uspješnosti menadžmenta u ostvarenju ciljeva poduzeća uz minimalne troškove.
- Revizija poslovanja se smatra obilježjem "moderne interne revizije" (u odnosu na financijsku koju smatraju dijelom "klasične interne revizije") te neizostavnim alatom menadžmenta u ostvarenju učinkovitih kontrola.

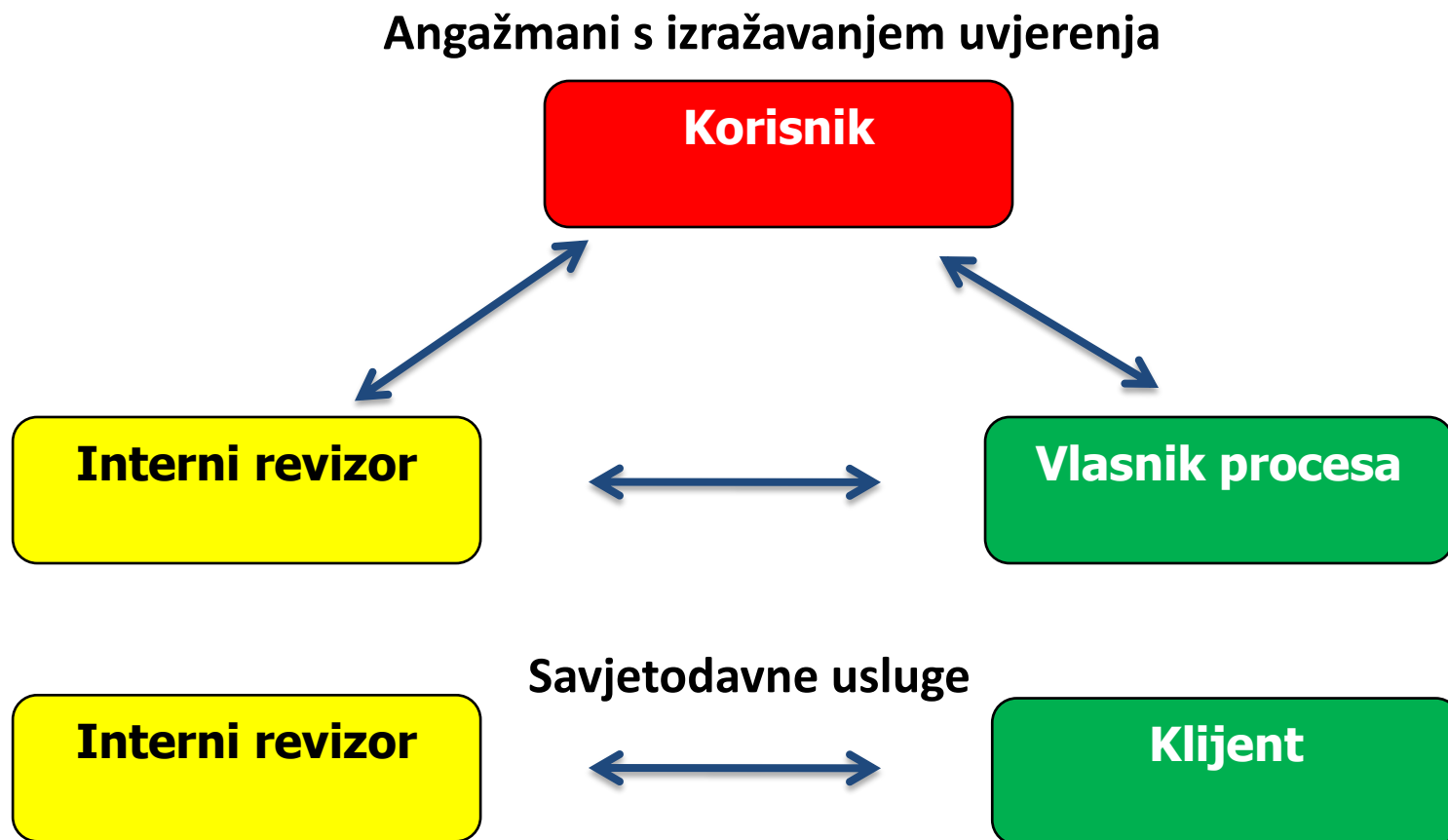
Revizija usklađenosti

- Revizija kojom se ocjenjuje pridržava li se poduzeće određenih politika, procedura, standarda, zakona i regulatornih zahtjeva
- Revizija financijskih i operativnih kontrola te transakcija sa svrhom ustanovljavanja razine njihove usklađenosti s primjenjivim zakonima, standardima, regulativom i procedurama

Angažmani s izražavanjem uvjerenja i savjetodavne usluge

- Angažmani s izražavanjem uvjerenja (*Assurances Service*)
 - Osoba ili grupa koja je izravno uključena u proces, aktivnost, sustav – vlasnik procesa
 - Osoba ili grupa koja obavlja angažman s izražavanjem uvjerenja – interni revizor
 - Osoba ili grupa koja se koristi rezultatima angažmana s izražavanjem uvjerenja – korisnik
- Savjetodavne usluge (*Consulting Services*)
 - Osoba ili grupa koja nudi savjet – interni revizor
 - Osoba ili grupa koja traži i prima savjet – klijent

Angažmani s izražavanjem uvjerenja i savjetodavne usluge

Angažmani s izražavanjem uvjerenja

- Prirodu i opseg angažmana s izražavanjem uvjerenja određuje interni revizor
- Prirodu i opseg savjetodavnih usluga ovise o dogovoru s klijentom koji traži uslugu.
- Prilikom pružanja savjetodavnih usluga interni revizor treba zadržati objektivnost i ne smije preuzimati na sebe odgovornost menadžmenta

Angažmani s izražavanjem uvjerenja

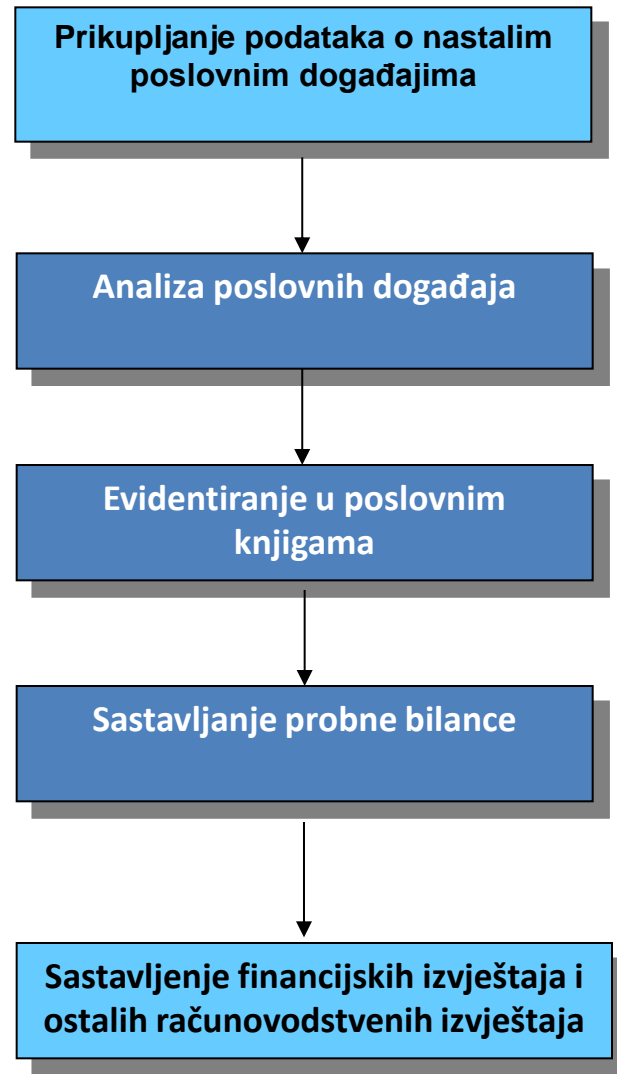
- Korisnici mogu biti:
 - interni - nadzorni odbor, revizijski odbor, viši menadžment
 - eksterni - kupci, dioničari, regulatori, interesno utjecajne skupine
- Rezultat:
 - mišljenje
 - formalno i eksplicitno
 - izvještava se treća strana
 - praćenje rezultata
- Angažmani s izražavanjem uvjerenja su obvezujući - revizijsko osoblje, stručnjaci za određena područja

Interna financijska revizija

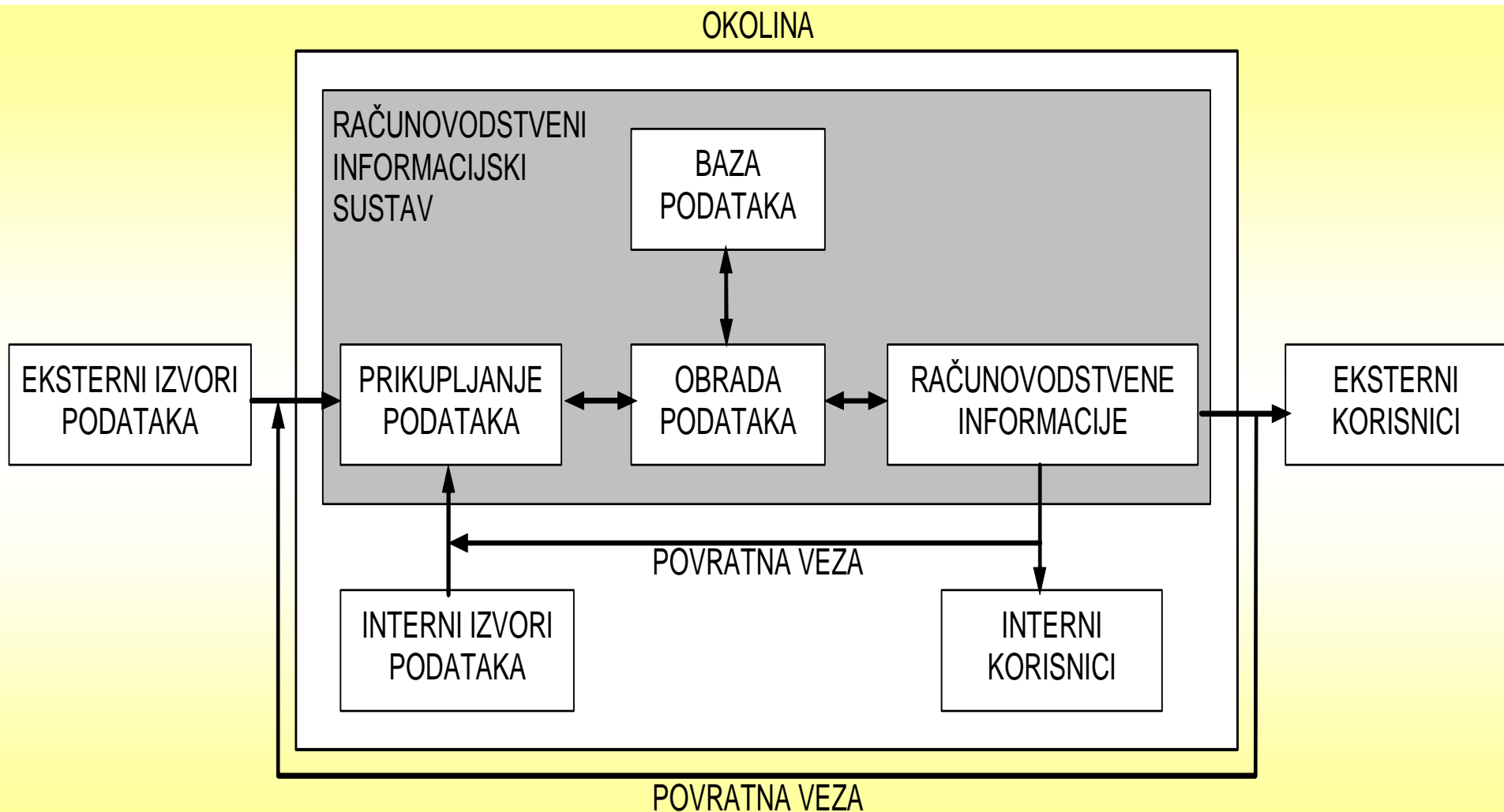
- Istraživanje točnosti i vjerodostojnosti računovodstvenih podataka
- Ispitivanje rezultata računovodstvenog procesa
- Ispitivanje postojanja i operativne učinkovitosti internih računovodstvenih kontrola
- Ispitivanje primjene računovodstvenih propisa
- Provođenje revizije nad kvartalnim financijskim rezultatima nekog odjela (divizije) poduzeća ili utvrđivanje profitabilnosti proizvodne linije na zahtjev menadžmenta.
- Izražavanje uvjerenja o usklađenosti
- Aktivnosti koje interni revizori poduzimaju u suradnji s eksternim revizorima poduzeća u okviru provođenja revizije financijskih izvještaja

Interne računovodstvene kontrole

- Interne računovodstvene kontrole obuhvaćaju skup mjera, postupaka i pravila kojima se nastoji neposredno osigurati točnost, valjanost i sveobuhvatnost računovodstvenih evidencija i izvještaja, te fizička zaštita imovine poduzeća.
- Točnost, odnosno valjanost je vezana uz zahtjev da se sve poslovne promjene, ispravno i sadržajno korektno iskažu u računovodstvenim evidencijama.
- Sveobuhvatnost ili potpunost podrazumijeva da se sve nastale poslovne promjene obračunskog razdoblja evidentiraju u poslovne knjige i priznaju u financijskim izvještajima poduzeća.
- Interne računovodstvene kontrole utječu na konzistentno provođenje usvojenih računovodstvenih politika kao sastavnog dijela poslovne politike poduzeća, a time i na vjerodostojnost financijskih informacija.
- Obuhvaćaju sve organizacijske mjere, te kontrolne metode i postupke koji se primjenjuju u svezi s računovodstvenim iskazivanjem poslovnih transakcija.

Računovodstveni informacijski sustav

Interne kontrole nad financijskim izvještavanjem

- Internal Control Over Financial Reporting (ICFR)
- Proces oblikovan i održavan od strane uprave poduzeća, a koji postoji da bi pružio razumno uvjerenje o pouzdanosti financijskog izvještavanja i pripremi financijskih izvještaja za eksterne korisnike u skladu s općeprihvaćenim računovodstvenim načelima.
- Odgovornost – CEO i posebice CFO

Pojmovno određenje internih kontrola nad financijskim izvještavanjem

- Pojam internih kontrola nad financijskim izvještavanjem je uži pojam od internih kontrola
- Interne kontrole uključuju i kontrole koje su povezane s učinkovitošću i djelotvornošću operacija te usklađenost sa zakonima i regulativom koja se ne odnosi izravno na financijske izvještaje

Pojmovno određenje internih kontrola nad financijskim izvještavanjem

- Interna kontrola je proces kojeg provodi menadžment i zaposleni sa svrhom osiguranja razumnog uvjerenja s obzirom na ostvarivanje sljedećih ciljeva:
 - pouzdanost financijskog izvještavanja,
 - usklađenost sa zakonskim propisima i ostalom regulativom,
 - učinkovitost i efikasnost poslovnih operacija

Ciljevi internih kontrola nad financijskim izvještavanjem

- Vođenje evidencija koje točno i istinito odražavaju poslovne transakcije i raspolaganje imovinom poduzeća
- Razumno uvjerenje da su transakcije evidentirane na način da se osigura sastavljanje financijskih izvještaja u skladu s općeprihvaćenim računovodstvenim načelima, te da su primici i izdaci odobreni u skladu s politikama poduzeća
- Razumno uvjerenje u svezi s prevencijom ili pravovremenim otkrivanjem neovlaštene kupnje, korištenja ili raspolaganja imovinom poduzeća, a koje bi mogle imati materijalno značajan utjecaj na financijske izvještaje

Značajke internih kontrola nad financijskim izvještavanjem

- Razumna razina uvjerenja kao integralni dio definicije internih kontrola nad financijskim izvještavanjem
- Inherentna ograničenja internih kontrola (ljudske pogreške, zaobilaženje kontrola)
- Razumna razina uvjerenja (razumno jamstvo) – visoka razina uvjerenja, ali ne i apsolutna
- Interne kontrole nad financijskim izvještavanjem podržavaju pouzdanost i integritet financijskog izvještavanja, a ne uvjeravanje o uspješnosti poduzeća ili budućim rezultatima

Vrste internih kontrola nad financijskim izvještavanjem

- Interne kontrole nad financijskim izvještavanjem mogu biti:
 - **Preventivne kontrole** – sprječavaju nastanak nepravilnosti, pogrešaka i prijevara koje imaju za posljedicu netočna iskazivanja u financijskim izvještajima
 - **Detektivne kontrole** (kontrole za otkrivanje) – otkrivaju nepravilnosti, pogreške i prijevare koje su se već dogodile i koje rezultiraju netočnim iskazivanjima u financijskim izvještajima

Značajke učinkovitih internih kontrola nad financijskim izvještavanjem

- Jasno definiran cilj i svrha kontrolnih procedura
- Timski rad u izgradnji i implementaciji kontrola
- Odnos troškova i koristi (ekonomičnost kontrola)
- Povezivanje kontrola s rizicima
- Dokumentiranost kontrola
- Kontrole treba testirati i kontinuirano nadzirati (monitoring)
- Elastičnost i fleksibilnost kontrola – dinamički pristup

Faze ocjenjivanja učinkovitosti internih kontrola nad financijskim izvještavanjem

- Identificiranje značajnih računa i objavljivanja
- Dokumentiranje tijeka glavnih transakcija i povezanih procesa
- Procjena rizika
- Procjena operativne učinkovitosti kontrola
- Izvješćivanje

Ciljevi i postupci interne financijske revizije

- Procjena primjerenosti i učinkovitosti internih kontrola vezanih primarno uz ostvarenje pouzdanosti i integriteta financijskih i operativnih informacija.
- Sveobuhvatni cilj interne financijske revizije je procjena primjerenosti i učinkovitosti kontrola koje za cilj imaju osigurati točnost, valjanost i sveobuhvatnost računovodstvenih evidencija i izvješća te zaštitu imovine poduzeća od neovlaštenog ili neprimjerenog korištenja.
- Ispitati postojanje primjerene autorizacije i razgraničenja dužnosti, primjerenost evidencije transakcija poduzeća, kao i usklađenost sa propisima i zakonima, općeprihvaćenim računovodstvenim načelima i drugim relevantnim kriterijima.
- Provođenje financijske revizije tako podrazumijeva i provođenje drugih vrsta revizija, poput revizije usklađenosti.

Revizijski ciljevi interne financijske revizije

Ciljevi	Načini ostvarenja ciljeva
Procjenjivanje postojanosti	Kroz utvrđivanje jesu li se svi evidentirani poslovni događaji stvarno dogodili
Procjenjivanje potpunosti	Ispitivanjem jesu li svi poslovni događaji evidentirani u razdoblju na koje se odnose
Procjenjivanje točnosti	Ispitivanjem jesu li sva imovina, obveze i troškovi iskazani u računovodstvenoj evidenciji
Provjeravanje ispravnosti klasifikacije	Kroz ispitivanje je li provedena pravilna klasifikacija na odgovarajuće račune
Procjenjivanje pravodobnosti	Kroz utvrđivanje jesu li poslovni događaji pravodobno evidentirani
Procjenjivanje usuglašenosti	Ispitivanjem jesu li transakcije i poslovanje usuglašeni s važećim zakonima i propisima.

Interna revizija i financijsko izvještavanje

- Interna financijska revizija može podrazumijevati aktivnosti koje interni revizori poduzimaju u suradnji s eksternim revizorima poduzeća u okviru provođenja revizije financijskih izvještaja
- Odgovornosti internog revizora u procesu financijskog izvještavanja poduzeća

Interna revizija i financijsko izvještavanje

- Interni revizor treba izraziti uvjerenje da su kontrole koje prate procese koji podržavaju razvijanje financijskih izvještaja, adekvatno osmišljene i učinkovito izvršene.
- Kontrole trebaju biti adekvatne kako bi osigurale prevenciju i otkrivanje bitnih pogrešaka, nepravilnosti, neispravnih pretpostavki i procjena te ostalih slučajeva koji mogu rezultirati netočnim ili neispravnim financijskim iskazima, povezanim bilješkama ili ostalim priopćenjima
- Preporuka za rad 2120.A1-4 Revizija procesa financijskog izvještavanja, PPF, 2007.

Financijsko izvještavanje	Korporativna kontrola
– pružanje informacija važnih za imenovanje eksternih revizora	– procjenjivanje pouzdanosti i integriteta financijskih i operativnih informacija poduzeća
– koordinacija planova i usklađivanje aktivnosti s eksternim revizorima	– analiziranje kontrola kritičnih računovodstvenih područja i njihova usporedba u odnosu na uobičajenu praksu (poput transakcija u kojima se razmatraju kriteriji o priznavanju prihoda ili izvanbilančna evidencija koje se trebaju kontrolirati s obzirom na poštivanje međunarodnih standarda financijskog izvještavanja)
– dijeljenje rezultata revizija s eksternim revizorima	– procjenjivanje prihvatljivosti i pretpostavki koje su korištene u pripremi financijskih i operativnih izvještaja
– informiranje eksternih revizora i odbora (revizijskog) o računovodstvenim pravilnicima i odlukama (primjerice odluke o diskrecijskim stavkama vezanih uz financijsko izvještavanje ili složene financijske transakcije i situacije poput akvizicija, joint ventures-a i sl.)	– osigurati utemeljenost procjena i pretpostavki uključenih u izvještaje na organizacijskim informacijama i praksama
– procjenjivanje primjerenosti i učinkovitosti internih kontrola, posebno onih nad procesom financijskog izvještavanja pri čemu je posebno potrebno uzeti u obzir podložnost poduzeća prijevari	– procjenjivanje procesa pripreme, kontrole, odobrenja te knjiženja dnevnih unosa
– nadziranje poštivanja etičkog kodeksa poduzeća od strane upravljačkih struktura te osiguranje da se poštuju etički pravilnici i ostale procedure koje promiču etičko ponašanje	– procjenjivanje primjerenosti kontrola u računovodstvenom procesu

Revizijski postupci prikupljanja revizijskih dokaza u internoj financijskoj reviziji

- ispitivanje zaposlenika i menadžmenta,
- promatranje aktivnosti,
- inspekcija dokumenata i resursa,
- ponovno izvođenje kontrolnih aktivnosti,
- provođenje analitičkih postupaka poput trend analize ili analize pomoću financijskih pokazatelja,
- analiziranje podataka korištenjem računalno potpomognutih revizijskih tehnika,
- konfirmacija, odnosno prikupljanje potvrda od nezavisnih trećih strana,
- direktno testiranje događaja ili transakcija
- korištenje upitnika o internoj kontroli

Opipljive i neopipljive kontrole

- Ocjena internih kontrola treba uključiti:
 - analizu opipljivih kontrola - podjele dužnosti, sustava odobrenja i ovlaštenja ili analize budžeta ili izvršenja u prethodnom razdoblju i evaluaciju odstupanja
 - razmatranje neopipljivih kontrola - uključuju aspekte kontrole poput etičke klime, poštenja, načina komunikacije i suradnje među zaposlenicima, kao i sveukupni stav o usklađenosti i ispravnosti
- Neophodna je i analiza uvjeta u kojima se odvija kontrola, kao svojevrsne platforme na kojoj se temelji oblikovanje i održavanje internih kontrola.

Organizacijski aspekti interne financijske revizije

- Interna financijska revizija može biti provođena u obliku:
 - **samostalnog revizijskog angažmana,**
 - **integrirane revizije ili**
 - **kao kombinacija revizijskih angažmana**
- The Institute of Internal Auditors (2012) *IPPF Practice Guide: Integrated Auditing*
- Integrirana revizija podrazumijva globalni pristup koji uključuje nekoliko aspekata poput financijskog, operativnog, usklađenosti, prijevara ili informacijskih sustava.
- IIA Global smatra da usvajanje integriranog pristupa može:
 - povećati kredibilitet aktivnosti interne revizije
 - povećati samopouzdanje revizora i posljedično njihove stručnosti
 - povećati učinkovitost interne revizije

btusek@efzg.hr